

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OPVK - CZ.1.07/1.1.00/14.0104 „Debatování napříč osnovami“

METODICKÉ CVIČENÍ | KŘÍŽOVÝ VÝSLECH

První mluvčí afirmace:

„Dobrý den. Náš tým se vám bude snažit dokázat, že teze „Ve školách by se měla prodávat dotovaná zmrzlina“ je pravdivá. Ve své řeči Vám představím první argument našeho týmu. Ten je vcelku jednoduchý. Myslíme si totiž, že dotovaná zmrzlina by se na školách měla prodávat proto, že se tím zlepší zdravotní stav dětí. A ten se zlepší proto, že když jíme zdravé věci, tak to přispívá ke zlepšení našeho zdravotního stavu. A zmrzlina zdravá je. Kdybych to měl tak nějak shrnout, tak jsme vám ukázali myslím dost dobrý důvod, proč platí teze, že ve školách by se měla prodávat dotovaná zmrzlina. Díky za pozornost.“

První mluvčí negace:

Dobrý den. Obáváme se, že ve vašem argumentu jsme našli několik vad. Pro tuto chvíli se zaměříme jen na jednu, i ta však bude stačit k tomu, abychom ukázali, že váš argument neplatí a tezi proto neodporuje. Problém je v tom, že váš argument je založen na vadném důkazu. Bez pravdivého důkazu nemůže být argument pravdivý. A důkaz, který jste přinesli skutečně pravdivý nebyl. Váš důkaz tvrdí, že zmrzlina je zdravá. Jenže zmrzlina se vyrábí z mléka a podle knihy „Don't drink your milk“ doktora Franka Oskiho, vedoucího katedry pediatrie na lékařské fakultě Univerzity Johna Hopkinse je pití kravského mléka, citují: „u dětí a kojenců spojeno s anémií z nedostatku železa, u většiny světové populace způsobuje křeče, průjemy a mnohočetné alergie. Je také možné, tvrdí doktor Oski, že pití kravského mléka hraje významnou roli v původu arteriosklerózy a srdečních infarktů.“ Ukázali jsme, že neplatí důkaz vašeho argumentu. Potom ovšem nemůže platit ani vaše tvrzení. Bez tohoto tvrzení je potom celá obhajoba teze hodně slabá.

Druhý mluvčí afirmace:

Dobrý den. Dovolte mi, abych představil obsah své řeči. Během následujících několik minut se vám pokusím vysvětlit, proč se negativní strana ve svém vyvracení mýlí, ukáži a vysvětlím chyby jejich vyvracení a obnovím platnost našeho argumentu. Negativní strana tvrdí, že argument je nepravdivý, protože je nepravdivý důkaz. Budu se tedy soustředit na tento důkaz.

Za prvé: Negativní kritika vychází z nikdy nevysloveného předpokladu, že uvažujeme zmrzlinu vyrobenou z mléka. To jsme ale netvrdili – zmrzlina se dá vyrábět z vody a často se tak i děje. Pro blaho této diskuse jsme ale ochotni připustit výrobu zmrzliny z mléka.

Za druhé: Dr. Oski, jak jste ukázali, hovoří o anémii u kojenců a dětí. Při pozorném čtení a lepším překladu však vyjde najevo, že „dětmi“ rozumí batolata do tří let věku. Hovoří tedy o kojencích a batolatech. Těm ovšem, pochopitelně, školní dotovanou zmrzlinu dávat nebudeme, těch se tato teze vůbec netýká.

Za třetí: Studii jako je ta doktora Oskiho jsou stovky. Popisují běžně známý stav, kterému se říká laktózová nesnášenlivost. Laktózová nesnášenlivost, která se projevuje přesně tak, jak jste popsali, způsobuje neschopnost metabolizovat laktózu. Její příčinou je absence enzymu laktázy v trávicím traktu, který laktózu štěpí. Přítomnost tohoto enzymu je dána geneticky. U některých etnických skupin se enzym vyskytuje častěji, u některých méně. Vy i dr. Oski máte pravdu, většina lidí na světě, konkrétně téměř 70 procent světové populace laktózovou nesnášenlivostí skutečně trpí, týká se to hlavně aziatů, jihoameričanů a afričanů. Mezi

potomky severoevropanů je absence enzymu laktázy do 5 procent. Tuto informaci máme mj. z článku Mgr. Březkové a Dr. Matějkové zveřejněném v březnu 2010 na webu Společnosti pro výživu.

Co z toho vyplývá? Inu to, že dr. Oski a i vy máte sice pravdu, jenže tato pravda se týká jiných lidí. V naší tezi se zřejmě bavíme o školách v České republice, ne o školách v Číně, Patagonii nebo Zimbabwe.

Vyvrátili jsme tak všechny námitky, které jste měli proti našemu důkazu, že „zmrzlina není zdravá“. Důkaz je proto stále platný, platný je proto i náš 1. argument který nadále podporuje tezi „Ve školách by se měla prodávat dotovaná zmrzlina“.

Na co se ptát?

1. Ptejte se na to, čemu jste nerozuměli (nepřipravené otázky).

Příklad:

„Promiňte, co znamená slovo anémie?“

„Nerozuměli jsme co jste říkala o té laktáze a laktóze. Mohla byste to stručně zopakovat?“

2. Snažte se vhodně formulovanou otázkou ukázat slabiny oponentů (připravené i nepřipravené otázky)

Příklad: (po druhé řeči afirmace)

„Jste si jist, že jsme potomky severoevropanů?“

„Kolik přesně procent lidí v Česku trpí laktózovou nesnášenlivostí?“

„A kolik procent českých dětí ve školním věku trpí laktózovou nesnášenlivostí?“

„Všimli jste si, že dr. Oski hovoří i o arterioskleróze a srdečním infarktu?“

Afirmace vyvracela důkaz – studii doktora Oskiho. Jenže negace důkazu rozumí a hned slyší, kde afirmace nemá pravdu. Pomocí otázek vlastně přinutí afirmaci přiznat své chyby – a další mluvčí negace potom tyto chyby pochopitelně zdůrazní! Všechny tyto otázky byly pravděpodobně nepřipravené – tazatelé si je napsali teprve poté, co slyšeli chyby v řeči předchozího řečníka.

Mohli ale mít i připravené otázky. I oni při přípravě narazili na článek ne webu Společnosti pro výživu. Řekli si, že afirmace by článek mohla použít a připravili si pár nepříjemných otázek, třeba:

„Magistra Březková z vašeho důkazu – to je lékařka a výzkumnice v oboru?“

„Doktorka Matějková, spoluautorka článku, není ona náhodou veterinářka?“

3. Připravte si pomocí otázek půdu pro vlastní argumentaci (připravené otázky)

Příklad:

Afirmace po vystoupení negativního řečníka se může např. ptát:

„Je vám známo, že z nařízení Evropské Komise je veřejná podpora zakázána?“

„Co se historicky ukázalo jako lepší – centrálně plánovaná ekonomika nebo ekonomika volného trhu?“

Negativní tým takto nutí afirmaci k odpovědím, které poslouží k budoucímu negativnímu argumentu. Ten bude nejspíš o tom, že veřejná podpora nefungovala a proto fungovat nebude, také nejspíš budou tvrdit, že veřejná podpora je v EU zakázána. V ideálním případě tak ještě předtím, než vůbec negativní argument zazní bude afirmace souhlasit s tím, že veřejná podpora je zakázána a že plánované hospodářství nikdy k ničemu dobrému nevedlo. To se jim potom ale bude negativní argument těžko vyvracet, když s ním předem souhlasili! No a o tom jsou připravené otázky na podporu vlastní argumentace.

Shrnutí:

Pomocí otázek můžete:

- vyjasnit nejasné,
- přinutit oponenty přiznat chybu nebo nevědomost,
- přinutit oponenty souhlasit s vaším argumentem ještě předtím, než vůbec zazní.